

[Christmas Møller.]

det vel skulde være, mere hæftet sig ved hin 23. Oktober 1912, da daværende Konseilspræsident Klaus Berntsen forelagde sit Forslag om Ændringer i Forfatningen. Jeg overværede Mødet, jeg husker den Stemning, der trods alt — thi enkelte var jo ogsaa mindre glade ved Forslaget — var over den gamle Folketingssal ved den Lejlighed, hvorledes man virkelig følte, at nu stod man over for noget stort og betydningsfuldt; Ministeriet og Venstre havde truffet sin Afgørelse; man var klar over — det var i alt Fald jeg for mit Vedkommende —, at denne Sag kunde ikke standses, før Resultat var naaet. Der er intet Billede hængt op af den Begivenhed, hvad der maaske kunde være rimeligt; men hvad der end kommer ud af dette Lovforslag og denne Kommission, tror jeg, at det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch vil være enig med mig om, at Statsministeren aldrig vil blive foreviget den Dag, han fremsatte Kommissionsforslaget, fordi man fra alle Sider vil være klar over, at her var virkelig ingen Festivitas, her var der kun Tale om en Sag, som blev ekspederet, saaledes som man bedst muligt havde klaret den, sammen med enkelte andre Spørgsmaal, og saa forelagde Statsministeren altsaa „uden videre Vrøvl“ sit Kommissionsforslag.

Jeg beklager Situationen, for saa vidt som jeg og mit Parti med mig i Forelæggelsen af dette Forslag og den Indgang til Forhandling, som Gennemførelsen af Forslaget vil betyde, i Virkeligheden ser noget af en Begivenhed i vort Lands politiske Historie. Det er i alt Fald absolut mit Syn paa Forholdene, at det Resultat, der gerne skulde komme ud af den Forhandling, der skal føres om dette Forslag og i den Kommission, som bliver nedsat, skulde betyde, at hele den gamle Strid om Forfatningen endelig engang kunde komme ud af Verden, og at vi i Danmark paa samme Maade som i en Række andre Lande, først og fremmest i de andre skandinaviske Lande, som vi særdeles gerne vil sammenstilles med, skulde komme til, at Kampen er en Kamp om Ideer og Anskuelser, en Kamp om Interesser, men ikke en gold Forfatningskamp som den, der i Aarevis, ja, i Aartier har præget vort politiske Liv. Man har for nylig set i Sverige, at da det svenske Socialdemokrati vandt en stor og betydningsfuld Sejr, paa samme

Maade som det danske Socialdemokrati har gjort det, rejste man ikke Forfatningsspørgsmaal og Forfatningskamp over for Førstekammeret, men man indrettede sit politiske Virke efter de givne Forhold. Derfor ønsker jeg for mit Vedkommende at sige, at jeg ser saaledes paa det efter de Erfaringer, vi har fra Forfatningskampens store Tid i 80erne og 90erne, helt op til 1915 — thi ingen kan jo være i Tvivl om, at ogsaa Forfatningen af 1915 med dens Forskel mellem Folketing og Landsting er blevet udnyttet politisk —, at der er i Virkeligheden ingen, der vil Folkestyret her i Landet det vel, som har Interesse i ikke at faa en Ordning, saaledes at vi — een Gang for alle er begribeligvis for stort et Ord, men virkelig i en overskuelig Tid kan lade hele denne Kamp ophøre.

I den Betænkning, som de konservative Medlemmer af Folketingsudvalget i Rigsdagssamlingen 1934—35 afgav om Regeringens Forslag om Grundlovsændring, udtalte vi paa Partiets Vegne følgende — jeg beder om Tilladelse til et kort Citat —:

„Men havde Regeringen virkelig villet drøfte Spørgsmaalet med Oppositionen, havde den ikke rejst Spørgsmaalet som et Kampspørgsmaal, men havde søgt — 16—17 Aar efter, at Forfatningen af 1915 traadte i Kraft saa at sige med enstemmig Tilslutning — at rejse Spørgsmaalet som et Forhandlingsspørgsmaal gennem Nedsættelse af et Udvalg eller en Kommission til at gennemgaa den Række Problemer, som det ikke kan nægtes er fremme med Hensyn til Landets Forfatning, den lovgivende og administrative Myndighed under de ændrede Forhold.“

Havde Regeringen villet det, sagde vi, maatte Kommissionsvejen være den naturlige. Vi kan derfor for vort Vedkommende naturligvis ikke kritisere, at Regeringen nu har valgt den Vej, som vi altsaa allerede pegede paa i 1934—35; vi mener, at Regeringen har handlet ret heri. Vi kunde jo nok synes, at den højtærede Statsminister burde have været saa forstandig dengang at lytte til vort Raad. Vi kunde maaske ogsaa have Lov til at sige til Statsministeren, at dengang udtalte han, eller han har senere udtalt om sit eget Grundlovsforslag, at det gjorde jo Nytte til sit Brug; det vil altsaa sige til den Agitation, han